

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 8 marca 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z dnia 17 marca 2022 r., poz. 622) w rozdziale **3. W dorzeczu Tygrysu i Eufratu** na poziomie podstawowym należy wprowadzić informacje o Persji.

3. W dorzeczu Tygrysu i Eufratu

Strona 38 dół

Persja

Persowie pochodzili z terenów dzisiejszego Iranu. Za twórcę ich potężnego państwa uważa się **Cyrusa II Wielkiego**, który ok. 550 r. p.n.e. przejął od swojego dziadka rządy w Imperium Medyjskim. W kolejnych latach udało mu się podbić większość krajów Bliskiego Wschodu. Wyjątek stanowiły Egipt i tereny Wyżyny Irańskiej, zamieszkane przez niezależne plemiona.

Cyrus, zdając sobie sprawę z trudności w rządzeniu tak rozległym państwem zamieszkanym przez różne ludy wyznające odmienne religie, wykazał się w tej kwestii dużym pragmatyzmem. Na podbitych i przyłączonych terenach **zachował miejscowych władców i pozwolił na praktykowanie lokalnych religii**. W przeciwieństwie np. do Babilończyków, którzy po zdobyciu ziem usuwali z nich wyższe warstwy społeczeństwa w celu osłabienia jego integralności politycznej i kulturowej (co nie tylko nie przynosiło oczekiwanych rezultatów, a wręcz skutkowało buntami), Cyrus zezwolił na powrót do Izraela Żydów wysiedlonych przez Babilończyków. Zyskał tym ich przychylność. Tego rodzaju polityka tolerancji pozwoliła Cyrusowi spokojnie rządzić rozległym imperium.

Kurs obrany przez ojca kontynuował jego syn Kamyzes II. W czasie swoich krótkich rządów zdołał znacznie poszerzyć Imperium Perskie. Zmarł podczas walk o władzę, a jego następcą został daleki krewny – perski generał **Dariusz**, nazwany przez potomnych **Wielkim**. Nie tylko opanował on bunt wywołany po śmierci Kamyzesa, lecz także umocnił swoje panowanie w poszczególnych krainach. Pomogły w tym reformy przeprowadzone w państwie, jak np. podział kraju na **satrapie** – prowincje zarządzane przez satrapów, których mianował król. Mieli oni władzę wyłącznie polityczną, albowiem kwestiami wojskowymi zajmowali się dowódcy pochodzący z nadania władcy. Przed ewentualnymi spiskami miała dodatkowo chronić stworzona sieć donosicieli. Informatorzy meldowali Dariuszowi, czy satrapowie wypełniają jego rozkazy.

Duże znaczenie dla rozwoju kraju miały również reformy ekonomiczne. Dariusz wprowadził jednolitą walutę w rządzonym przez siebie państwie – darejkę. Przyczyniło się to do rozkwitu handlu wewnątrz Imperium Perskiego i szybkiego bogacenia się władcy. Dzięki nagromadzonym dobrom udało się Dariuszowi wybudować nową stolicę państwa – miasto Parsa, które przeszło do historii pod grecką nazwą **Persepolis**. Powstało ono na górzystym, trudno dostępnym terenie, co czyniło je dogodnym miejscem do ulokowania królewskiego skarbcza.

Podobnie jak większość władców na Bliskim Wschodzie także Dariusz Wielki posługiwał się religią do budowania swego wizerunku i legitymizacji władzy. Wykorzystywał do tego kult **boga Zaratustry**, który miał przeznaczyć Dariusza na władcę świata. Aby podkreślić swą dominację nad satrapami, władca przyjął tytuł szachinszacha – „króla królów”.

W początkach V w. p.n.e. Dariusz Wielki ruszył na podbój Grecji (zob. s. 92). Zakończył się on niepowodzeniem, podobnie jak później wyprawa jego następcy Kserksesa. Kres istnieniu państwa Persów położył Aleksander Wielki w IV w. p.n.e. (zob. s. 118).